

Ja, hvem kunne vide, at man skal stå og være så enig hele tiden med KL's formand, den socialdemokratiske borgmester i Odense, Anker Boye, men han har fat i det rigtige. Det er i grunden prisværdigt at se, at en borgmester i en så stor bykommune alligevel har så stor en forståelse for landdistriktsproblemerne. Tænk, hvis det forplantede sig til Folketinget.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 56:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre muligheder for at foretage tilbygninger og større ombygninger til eksisterende virksomheder i det åbne land.

Af Hans Christian Schmidt (V), Henriette Kjær (KF), Svend Aage Fauerholdt (DF) og Thorkild B. Fransgaard (FRI) m.fl.
(Fremsat 3/12 99).

Sammen med denne sag foretoges:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 57:

Forslag til folketingsbeslutning om ret til at opføre eller indrette en yderligere bolig på en landbrugsejendom, når det sker som led i et generationsskifte eller til brug for en medhjælper.

Af Hans Christian Schmidt (V), Henriette Kjær (KF), Svend Aage Fauerholdt (DF) og Thorkild B. Fransgaard (FRI) m.fl.
(Fremsat 3/12 99).

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 58:

Forslag til folketingsbeslutning om udnyttelse af overflødiggjorte landbrugsbygninger.

Af Hans Christian Schmidt (V), Henriette Kjær (KF), Svend Aage Fauerholdt (DF) og Thorkild B. Fransgaard (FRI) m.fl.
(Fremsat 3/12 99).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg vil ikke overraskende behandle forslagene i rækkefølge, B 56, B 57 og B 58.

Først mine bemærkninger til beslutningsforslag nr. B 56: For mindre end 1 år siden stod vi her og talte om tilbygninger og ombygninger til eksisterende virksomheder i det åbne land. Jeg skal ganske kort repetere, hvad dette med virksomheder i det åbne land går ud på.

Planloven giver mulighed for at udnytte landbrugsbygninger, der ikke længere er nødvendige for driften af en landbrugsejendom. En udmærket bestemmelse, som giver mulighed for genbrug af en bygningsmasse. Her er genbrug absolut på sin plads.

Imidlertid har det selvfølgelig aldrig været meningen at give grønt lys for større udvidelser til egentlig regulær industri eller stor erhvervsvirksomhed, som hører hjemme i erhvervsområder. Må jeg i øvrigt sige, at i landkommunerne sammenlagt er der vel udlagt erhvervsområder, som er planlagt til mere end 100 års byggeri.

Det er ikke nødvendigt med en tilladelse, når man genbruger en landbrugsbygning. Det er ikke nødvendigt med en tilladelse efter landzonebestemmelsen for at kunne udnytte en overflødiggjort landbrugsejendom. Kommunen skal blot have en meddelelse om det. Hvis den ønskede nye udnyttelse efter kommunens skøn ikke er en god idé, f.eks. kan der være forureningsproblemer osv., så kan kommunen gøre indsigelse mod udnyttelsen.

På et meget tidligt tidspunkt kan den lokale myndighed i kommunen gøre sin indflydelse gældende. Dermed har kommunen også et ansvar, et ansvar for at give klar besked om mulighederne for fremtidige udvidelser. Så kender den, der ønsker at starte virksomhed, selvfølgelig betingelserne, og så skabes der ikke ureali-

stiske forventninger, men mulighed fra begyndelsen for at træffe det rigtige valg mellem at bruge en gammel landbrugsbygning eller gå ind i et af de planlagte erhvervsområder ude i lokalsamfundet.

Som jeg allerede har nævnt, så hører større virksomheder naturligvis hjemme i erhvervsområder, som er planlagt til formålet. Endnu en gang mener forslagsstillerne, at det fornuftige i at have erhverv i erhvervsområder modvirker udvikling i landdistrikterne. Det er jo egentlig et lidt mærkeligt synspunkt.

Kommunerne laver et dygtigt stykke arbejde. I øvrigt lægger de meget store arealer ud til erhvervsudbygning, og når der rent faktisk kommer et ønske om at starte virksomhed eller udvide en virksomhed, så er det ikke unaturligt at henvise til de erhvervsområder, der er udlagt, ellers skaber man sig selv problemer ved at gå ind på arealer, der ikke er udlagt som byerhvervsområder.

Jeg synes derfor, at vi har en god lovgivning i Danmark. Man kan bruge de gamle landbrugsbygninger. Man kan bruge dem til andre formål. Man skal bare meddele det. Man skal ikke engang have tilladelse. Men hvis det drejer sig om større udvidelser eller egentlig industri, som kan skabe problemer, så har lokalsamfundet mulighed for at sige nej. Jeg synes bare, det er afgørende, at man sikrer sig, at borgeren, investor, får besked så tidligt som muligt.

Må jeg i øvrigt sige, at det er forkert, når forslagsstillerne i bemærkningerne siger, at landdistrikterne er i tilbagegang i Danmark eller noget i den retning. Rent faktisk er landdistrikterne dem, der har klaret sig bedst. Hele det danske samfund har haft glæde af opsvinget siden januar 1993. De sidste 7 års store opsving, som har været til gavn for hele det danske samfund, er især kommet landdistrikterne til gode.

Det andet forslag, B 57, er også et genbrugsforslag. Det drejer sig om ret til medhjælperboliger og nye boliger som led i generationsskifte. Vi talte også om dette forslag for mindre end 1 år siden.

Forslaget er genbrug, som jeg siger, til gengæld er der her tale om nye boliger på landet. Jeg vil ikke trætte Folketinget med betragtninger over, hvor mange landbrug der er nedlagt de sidste 10-20 år. Alle har også mange gange hørt om effektivisering af landbruget, som betyder, at mange arbejdspladser forsvandt. Landdistrikterne blev affolket sagde man. Mange gamle medhjælperboliger og aftægtsboliger,

som det hed engang, blev frastykket landbrugsjendommen og solgt.

Jeg vil gerne være med til at se på, om der er ved at komme andre tider, hvor der igen kan være brug for medhjælperboliger til de snart få, men mere industrielt prægede landbrugsbedrifter, vi vil se i fremtiden. Der kan være tale om nye arbejdskrævende og specialiserede driftsformer, som kræver mere fast arbejdskraft.

Forslagsstillerne siger, at retstilstanden skal ændres, så ejerne af en landbrugsejendom skal have ret til at opføre eller indrette yderligere en bolig for en medhjælper eller som led i et generationsskifte. Jeg vil dog lige nævne, at som planloven i dag er udformet, kan det godt lade sig gøre at få tilladelse til at opføre en bolig til en medhjælper, som så bliver en ny, selvstændig bolig. En sådan bolig kan med de gældende regler frastykkes og sælges.

Forslaget er fra forslagsstillerne, at en sådan ny bolig bindes til landbrugsejendommen. Det er nok ikke så enkelt i praksis. Når der ikke mere er brug for den nye bolig, så vil ejeren sikkert gerne frastykke den og sælge den. Jeg synes ikke personligt, det er noget godt forslag.

Til sidst vil jeg nævne B 58. Også beslutningsforslaget om overflødiggjorte bygninger talte vi om for under 1 år siden. Lad mig endnu en gang kort sige, hvad landzonebestemmelser om overflødiggjorte landbrugsbygninger går ud på. Som allerede nævnt så giver planloven nogle muligheder for at udnytte landbrugsbygninger, der ikke længere er nødvendige for driften af en landbrugsejendom. Det kan imidlertid være helt andre forhold, der gør, at man ikke uden videre kan genanvende landbrugsbygningen. Den produktion eller virksomhed, man ønsker at igangsætte, kan kræve nogle helt andre tilladelser f.eks. efter miljøbeskyttelsesloven. Det kan også være, at den nye virksomhed på stedet vil medføre nogle helt andre krav til vandforsyning eller lignende end det, der var gældende for den tidligere landbrugsproduktion.

Jeg kan ikke forestille mig eller tro, at forslagsstillerne mener, at bare det foregår i en overflødig landbrugsbygning, så skal man have ret til at producere hvad som helst, som alle andre steder i samfundet er undergivet almindelige miljøregler eller andre bestemmelser. Der kan også være tale om arbejdsmiljøforhold, som overflødiggjorte landbrugsbygninger ikke kan leve op til. Alt dette har faktisk ikke noget med landzonebestemmelser at gøre.

Der kan som sagt være helt andre grunde til, at man ikke kan få tilladelse til at bruge en gammel landbrugsbygning end de rent zone-lovsbestemte hensyn. Det er altså ikke rigtigt, som nogle hårdnakket hævder, at landzonebestemmelserne forhindrer, at der skabes nye virksomheder på landet.

Der er i de senere år kommet helt nye produktionsformer og arbejdspladser til, som vi dårligt kunne have forestillet os for bare 10 år siden, og informationsteknologien har gjort sit til, at man kan arbejde mange andre steder end midt i en by. Det kan foregå på landet, og til dette kan f.eks. genanvendelse af landbrugsbygninger være en god ting, og det forhindrer reglerne da heller ikke i dag.

Med hensyn til at genanvende overflødiggjorte landbrugsbygninger til bolig er reglerne sådan, at man kan udvide den eksisterende bolig op til 250 kvadratmeter ved at inddrage overflødiggjorte landbrugsbygninger. Alt andet kræver tilladelse, og sådan synes jeg egentlig også, det med rimelighed bør være i fremtiden. Jeg kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Det var lige et spørgsmål til ministeren, der under det første beslutningsforslag, B 56, nævnte, at landdistrikterne har været i fremgang. Jeg mener faktisk, at det er forkert, men jeg kender godt den statistik, og den fortolkning er begrundet i, at man roder rundt i, hvad der er landdistrikter. Det er et spørgsmål om, hvorvidt landdistrikter er landdistrikter ude omkring de mindre byer. Og det er de landdistrikter, man snakker om i de tre beslutningsforslag her.

Så den statistik, ministeren bygger på – så vidt jeg husker, nu har jeg ikke kunnet nå at finde den frem – bygger på de kommuner, som består af landdistrikter og kun har mindre byer. Det er rigtigt, at de kommuner har haft en fremgang i forhold til de større provinsbyer. Men det foregår jo ikke i landdistrikterne i den landkommune, men i de der mindre centerbyer, som det hedder, i de kommuner. Det er altså, fordi vi har nogle forkvaklede begreber eller beskrivelser af, hvad landdistriktet er.

Jeg er helt sikker på, at jeg husker rigtigt, og jeg tror, at ministeren vil kunne bekræfte det. Det var bare lige for at få rettet den misforståelse.

(Kort bemærkning).

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Nu har jeg den ikke present – det var faktisk heller ikke en del af mit manuskript, så jeg har ikke dokumentation helt present – andet end jeg har en meget tydelig erindring om, at der kom en meget grundig landdistriktsrapport om, hvordan det var gået med landdistrikterne under opsvinget, der viste, at det med hensyn til beskæftigelse, indtægt, tilflytningsmønster gik i den rigtige retning.

Der har jeg den erindring, at det var den gængse definition af landdistrikter, der lå til grund. Men lad os endelig diskutere det. For hvis jeg ikke har ret, så er det jo en anden diskussion, når vi skal vurdere de her forslag.

Hvis det er rigtigt, hvad der stod i den rapport om fremgang både med hensyn til beskæftigelse og med hensyn til økonomi i landdistrikterne, så er det selvfølgelig, fordi folk foretrækker det familieliv, de kan få i et hus på landet, samtidig med at de har arbejde i byerne. Det er altså ikke job i landsbyen, men det er mennesker i arbejde, der bor i landsbyen eller bor ude på landet. Hvis det er et mønster under udvikling og et positivt mønster, så er det jo godt for landdistrikterne, synes jeg.

Derimod er det ulykkeligt med de steder f.eks. i Storstrøms Amt, hvor man har påvist, at en række sociale problemer er blevet eksporteret ud til landdistrikterne. Det er en anden situation, men lad os endelig bruge tid på det under udvalgsarbejdet. Det synes jeg er en saglig diskussion.

Regeringen har det faste ønske at hjælpe landdistrikterne og det indtryk, at det faktisk også har virket.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil selvfølgelig ved en senere lejlighed kommentere ministerens tale, men der er lige et enkelt spørgsmål til ministeren, som er vigtigt omkring det med medhjælperboligen, bare for at debatten ikke kommer til at køre helt skævt i dag.

Hvis jeg hørte rigtigt, så fik ministeren sagt, at et landbrug f.eks. bare kan etablere sig med en medhjælperbolig i dag. Jeg vil gerne have, at ministeren vil bekræfte dette heroppefra. For jeg vil bare sige, at så er der jo mange unødvendige sager, der kører igennem Danmark i dag.

Man kan ikke bare – det er jo det, der er hele problemet – etablere en medhjælperbolig. Fak-

tisk er det stort set umuligt. Det er derfor, at vi skal have ministeren til at hjælpe med til det. Og der var jeg da glad for den lille imødekommenthed, der var på det område. Men problemet i dag er jo, at der stort set overhovedet ingen muligheder gives for det. For man siger ikke ja til det.

Desværre hørte vi ikke om generationsskiftet, men det vil jeg komme tilbage til.

(Kort bemærkning).

Miljø- og energiminister (Svend Auken):

Det jeg faktisk sagde var, at der i planloven er hjemmel til, at man kan søge om tilladelse til det. Men der er ikke nogen ret til det. Det er det, forslaget her giver mulighed for; en ret til, uanset de objektive forhold havde jeg nær sagt, at anlægge sådan en medhjælperbolig.

Lad os diskutere det undervejs under udvalgsarbejdet, men vi skal bare lige have klart for os, hvad det faktisk var, jeg sagde.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Lise Hækkerup som ordfører.

Lise Hækkerup (S):

Da min partifælle og kollega, fru Lis Greibe, ikke kan være til stede, er jeg blevet bedt om at holde hendes ordførertale:

De tre næste gengangere, B 56, B 57 og B 58, er identiske med B 52, B 84 og B 83 fra den 26. februar i sidste folketingsår. Måske foranlediget af min forundring sidste år over, at man dengang totalt genbrugte argumentationerne og eksemplerne fra fremsættelsen i folketingsåret 1996-1997, har man suppleret de efterhånden ældgamle eksempler med ét nyt i B 56 og ét i B 57. Det var åbenbart, hvad man kunne finde.

Jeg forudskikkede i 1999, at Socialdemokratiet blev stillet, ændrede holdning.

Vi følger naturligvis udviklingen, og vi har da også bemærket, at en undersøgelse, som Forskningscentret for Skov & Landskab har foretaget og offentliggjort i begyndelsen af 1999, fastslår, at planlovens landzonebestemmelser ikke hindrer udviklingen af landdistrikterne.

I den politiske debat er landzonebestemmelserne ofte udpeget som en væsentlig hindring for at forny aktiviteterne i landdistrikterne og som medvirkende til, at folk fortsat flytter fra land til by. Undersøgelsen tilbageviser påstandene og fastslår, at det er kommunerne, der afgør langt de fleste ansøgninger om byggeri i

landdistrikterne ved hjælp af bygge-loven. Kun 30 pct. af tilladelserne blev behandlet efter landzonebestemmelserne, og i 94 pct. af disse tilfælde blev der givet tilladelse til det, der blev ansøgt om.

Desuden ser det ikke ud til, at kommunerne undersøger særlig grundigt, om byggeriet er nødvendigt for landbrugsdriften. Heller ikke hensyn til de overordnede planer er en stopklods. Kommunerne giver tilladelse til at bygge, medmindre det, man har søgt om, er i direkte strid med regionernes retningslinjer.

Alt i alt viser undersøgelsen, at man ikke kan argumentere for at lempe landzonebestemmelserne, og det kniber det jo også tydeligt med for forslagsstillerne.

I forbindelse med behandlingen sidste år af B 83 om udnyttelse af overflødiggjorte landbrugsbygninger, afgav miljø- og energiminister et betænkingsbidrag, hvor han lægger op til en vurdering af de påståede problematikker. I den efterfølgende redegørelse konkluderes, at der ikke er basis for initiativer til ændret praksis.

Socialdemokratiet har ikke, siden vi sidst behandlede emnet landbrugsbygninger, mødt argumenter, der ændrer vor holdning, snarere tværtimod, og vi støtter selvsagt ikke de fremsatte beslutningsforslag.

Henriette Kjær (KF):

Vi står her med tre fornuftige beslutningsforslag, som jeg med min bedste vilje og dybeste anstrengelser slet, slet ikke kan forstå at ministeren ikke kan støtte. Samlet set drejer det sig om nogle ganske små ændringer, der vil gøre livet lettere for de borgere, der vil blive berørt af ændringerne, mens jeg har meget svært ved at se, hvem det kan genere.

Vi vrider vores hjerner og lægger mange kræfter i at finde ideer, der kan sætte mere liv i landdistrikterne. Jeg har lige haft et møde med de organisationer, der repræsenterer disse, og for dem ser virkeligheden ikke så let ud, som vi lige har hørt fra ministeren og den socialdemokratiske ordfører. Og når så udviklingen i landdistrikterne af sig selv går i den rigtige retning, ja, så sætter man det i stå.

Selvfølgelig skal vi da udnytte overflødiggjorte landbrugsejendomme til almindelige boliger, hvis der ikke er behov for, at der skal drives erhverv derfra længere. Hvorfor skal det være en indviklet og åbenbart umulig ting? Og omvendt: Hvis man ønsker at etablere anden

virksomhed end lige landbrug i en overflødiggjort landbrugsejendom, hvorfor skal det så være så svært? Det skaber da liv i landdistrikterne, og hvorfor skal det være så besværligt at foretage tilbygninger og ombygninger til eksisterende virksomheder i det åbne land?

Selvfølgelig skal store virksomheder med tung industri ligge i industrikvartererne, det ønsker vi ikke at ændre, men at der foregår en smule erhvervsaktivitet i landdistrikterne, er da et gode for hele samfundet, særlig når den form for industri, der foregår dér, er relateret til landbruget og helt naturligt bør ligge i landzone.

Jeg fatter heller ikke ideen med, at man ikke umiddelbart kan indrette en ekstra bolig på en landbrugsejendom. Hvorfor kan en medhjælper eller det unge par, der skal overtage landbruget, ikke have mulighed for en bolig på en landbrugsejendom? Miljømæssigt er det da helt forkert, at de skal bruge bilen til at komme frem og tilbage for at komme på arbejde, men det er jo også noget pjat, at man ikke på de normalt store grunde, der netop levner mulighed for en ekstra bolig, ikke giver mulighed for en sådan.

Lad os nu få sat lidt liv i landdistrikterne og lade den positive udvikling blomstre! Det vil være til gavn for hele Danmark. Og drop så det ideologiske korstog, hvor man ikke tror på, at den enkelte kommune kan klare de her sager!

Problemet er jo også, at det viser sig, at amterne har forskellig praksis. Det vil sige, at man som borger oplever, at ens sager bliver behandlet forskelligt. Derfor ender de i Naturklagenævnet, der så omgør beslutningerne. Det mindste ministeren kan gøre er i hvert fald at sørge for, at vi får en klar lovgivning på området, så praksis er ens i hele landet.

Knud Erik Hansen (SF):

På et eller andet plan handler den her sag også om generelle holdninger til samfundsudviklingen, men i den konkrete sag er det jo et spørgsmål om, hvorvidt vi vil sikre det åbne land mod en byudvikling eller tillade en større spredning af byfunktioner til det åbne land.

Hvis det er den diskussion, så giver den naturligvis konflikter i nogle tilfælde, f.eks. for den håndværker, der gerne vil udvide en aktivitet, han har i gang i en eksisterende landbrugsejendom. Men det er jo på givne betingelser, han har etableret sig. Han kender jo godt betingelserne, når han etablerer sig, og også de restriktioner, det kan medføre. Og man skal

heller ikke være blind for, at det har visse fordele, at der er de restriktioner. Det betyder da, at når han skal etablere sig med en virksomhed i sådan en landbrugsejendom, så er prisen alt andet lige lavere, når det er under de givne restriktioner. Så fordele har han også ud af det, og så må han også kunne tage nogle af ulemperne.

Der er også et af forslagene, som for os ser ud til at være en snakken udenom:

Vi har sympati for, at man godt kan bygge en bolig til en medhjælper, hvis det er nødvendigt for at kunne drive en landbrugsvirksomhed, men sådan som jeg har forstået praksis, så kan man også dét, hvis det er nødvendigt for driften. I de eksempler, der nævnes, er der forskellige vurderinger af, hvor det er nødvendigt. Det er umuligt for os at sige, om det er nødvendigt eller ikke nødvendigt, men der er faktisk nogle, der siger, at man godt kan drive bedriften, uden at det er nødvendigt.

Tilsvarende når der snakkes om generationsskifte. Her kan vi sige, at det pr. definition ikke er umuligt at leve flere mennesker sammen under 250 m² beboelse, som man har lov til at bygge til. Og det er da heller ikke altid umuligt, at man faktisk også godt kan have et generationsskifte, hvor man har sin bolig uden for den konkrete landbrugsejendom.

Så vi har svært ved at se det store behov for at åbne op. Men jeg vil da godt sige, at hvis det viser sig, at man kan komme med konkrete eksempler på, at det er vanskeligt at drive en landbrugsejendom under de restriktioner, der er nu, og den praksis, der er nu, så vil vi da gerne være åbne med hensyn til at se på det – under forudsætning af, at det ikke bliver med en skjult hensigt om at åbne op for byfunktioner i unødvendigt omfang i det åbne land.

Man bør også tænke lidt på, om det her forslag måske ikke er lidt snæversynet, hvis man også ser det ud fra landbrugsinteresser. Det, der bliver åbnet op for med et af forslagene, er jo, at der generelt skal gives mulighed for, at man faktisk kan bygge en medhjælperbolig, og det ubetinget. Hvis det bliver tilfældet, vil det rent faktisk forøge priserne på landbrugsejendomme – med den konsekvens, at det vil medføre vanskeligheder for generationsskifte. Så helt uproblematisk er det ikke, heller ikke for landbruget, hvis man gennemfører det her.

Det, der måske i virkeligheden er det værste, er, hvis man ser – og det vil vi godt være med til at kigge nærmere på i udvalget – på konsekvenserne af nogle af de her forslag om at åbne

op. For der er i virkeligheden et ganske stort potentiale med de strukturændringer, der sker i landbruget, for ændringer i funktionerne i det åbne land. Og det kan gå, hvis det er mindre virksomheder. Så kan man sige, at så kan det måske fungere. Men det, vi er ude for i dag, er, at man ude i landet bygger ganske store landbrugsproduktionsvirksomheder – man kunne kalde det grisefabrikker. De er ganske store, og hvis vi får strukturændringer med hensyn til det, så er det en meget stor bygningsmasse, der bliver frigivet, og også store bygninger, som ikke bare er uskyldige bygninger i det åbne land. Det er bygninger i størrelsesordenen 2.000-3.000, måske 4.000 m², og det er ikke umuligt, at der kan blive 1.000 ledige af sådanne bygninger i det åbne land. Det er en ganske stor bygningsmasse.

Jeg synes, der er god grund til at overveje, om det er relevant, at de lette procedurer, vi har for de små bygninger, i virkeligheden også er egnede til de store bygninger, for det er jo rent faktisk sådan, at hvis de ændrer funktion, be-tynder vi også at ændre nogle markante funktioner i det åbne land. Så vidt jeg kan se, er der faktisk brug for, at vi ved de større bygninger får indført en praksis, som sikrer, at der gennemføres en planlægning, før man kan ændre deres funktioner, og ikke bare, at man kan sende en skrivelse ind til kommunen, og hvis kommunen så ikke reagerer inden 14 dage, så kan man ændre sådan en funktion i sådan en stor bygning. Det vil vi gerne se nærmere på i udvalget.

Så konklusionen er, at vi ikke kan støtte forslagene, som de ligger nu. Vi er bange for, at det vil åbne op for en meget stor udbredelse af byfunktioner i det åbne land, og vi vil gerne se nærmere på nogle af problemerne med det, der ligger nu, og med den praksis, vi har nu, for vi synes godt, der kan være en frygt for, at det kan skabe en uheldig udvikling. Men hvis der er problemer for landbrugsvirksomhederne med at fungere under de givne vilkår, vil vi godt være med til at se på det.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg blev sådan set meget glad for den åbning, som SF's ordfører, hr. Knud Erik Hansen, kom med. Jeg er bare nødt til at sige, at hvis man læser forslaget om f.eks. medhjælperboliger igen, så vil man netop se dér, at det er landbruget og landbrugsorganisationer, der mener, at

den produktion, de har, gør, at de skal have en medhjælperbolig, og det er det, de får afslag på. Det er nemlig sådan med en medhjælperbolig, at hvis man går godt ind i sagerne og får læst alle sagerne igennem, så vil man se, at det er yderst sjældent, at der gives lov til at opføre en medhjælperbolig. Jeg er selvfølgelig glad for åbningen, men jeg må bare konstatere, at hvis man leder efter nogle, der har problemer med det, så er de der.

Det andet, jeg godt lige vil spørge hr. Knud Erik Hansen om, er om generationsskifte og det at bo under samme tag. Kan hr. Knud Erik Hansen ikke se nogle fordele i, at man måske kunne lette overgangen ude på gårdene, og at man måske kunne få lidt mere liv derude familiemæssigt osv., hvis nu det var sådan, at den ældre generation kunne få lov til at lave et glidende skifte, hvor de måske bliver boende og andre så bor i et andet hus. Jeg har haft flere henvendelser, hvor man simpelt hen stiller mig spørgsmålet: Tror du, at det bliver vedtaget, for det er det, vi har behov for derude? Jeg vil spørge, hvad hr. Knud Erik Hansen siger.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Jamen det er klart, som jeg sagde, at det kunne vi godt have sympati for, hvis det var det, der var tilfældet. Men vi vil gerne have nogle mere overbevisende argumentationer for, at det faktisk er et problem, og at man ikke kan klare sig inden for de gældende regler. De kendelser, vi har set, har jo forskellige vurderinger af nødvendigheden. Det er jo ikke nok, at der bare er en part, der siger, at det er nødvendigt, hvis der faktisk er en anden part, der siger, at det godt kan lade sig gøre på anden vis. Det er jo ikke overbevisende. Det kræver faktisk en bedre argumentation, i hvert fald for vores vedkommende, for at vi kan se nødvendigheden. For vi ser med de forslag, der ligger nu, en general tendens til at ville åbne op med meget videre konsekvenser end bare det at hjælpe en landbrugsdrift.

Svend Aage Fauersholdt (DF):

De tre beslutningsforslag, som er til behandling i dag, har det helt klare sigte, at vi skal gøre det åbne land mere attraktivt.

Hensigten med beslutningsforslag nr. B 56 er at sørge for, at der skabes bedre muligheder for at foretage tilbygninger og større ombygninger til eksisterende virksomheder i det åbne land. I

bemærkningerne til forslaget er der nævnt forskellige eksempler. Derudover kender vi nok mange andre eksempler igennem vores kommunalpolitiske arbejde, hvor gode initiativer i det åbne land er bremset af forkert lovgivning eller mangel på lovgivning.

Vi forslagsstillere ønsker med beslutningsforslaget ikke at give alle virksomheder i det åbne land fri mulighed for at foretage til- og ombygninger. Det er alene hensigten at sikre, at iværksættere og mindre virksomheder ikke tvinges til at bremse produktionen eller lukke, når der kommer lidt medvind, mere vind i sejlene. Når virksomheder skal udvide med mange tusinde kvadratmeter, skal det normalt være i et industriområde, udvidelsen skal foregå.

Vi kunne jo også godt drage Det Skæve Danmark ind i billedet i dag, hvor vi ved, at 100 kommuner godt vil igangsætte betydelig mere, end det sker i dag. Og jeg synes, vi ofte får breve og opringninger, der siger: Lad os gøre noget inden for det område her. Og det her indgår jo faktisk også i de små kommuner – det, vi mange gange kalder landkommunerne – daglige arbejde, og måske er der dér nogle større chancer for udvidelse.

B 57 tager højde for de store ændringer, der er sket i landbruget: sammenlægning og en stor animalsk produktion, hvor op til flere arbejdspladser bliver samlet ét sted. Herved fremkommer behovet for yderligere beboelse. Eventuelt også ved generationsskifte vil der være stor interesse for at kunne blive boende i nærheden af det sted, hvor man har lagt sin livsgerning.

Her kan vi så gå ind i det dyreetiske og sige: Jamen et landbrug med levende dyr, også selv om man kalder det en fabrik, dér lukker man ikke bare lige døren kl. 5 om eftermiddagen og kommer næste dags morgen kl. 7. Ja, så skal man da have overvågning på, men det er der jo ikke alle steder. Den rigtige landmand og hans medhjælpere har faktisk en landbrugsbedrift med dyreenheder under observation næsten alle døgnet 24 timer, og derfor kan det også være et af argumenterne for, at man på større produktionssteder i dag har brug for, at der bor flere på den store arbejdsplads.

Beslutningsforslag nr. B 58 omhandler alle de overflødige landbrugsbygninger, der er skabt gennem de seneste år. Og her skal vi gennem lovgivningen åbne for, at bygningerne kan indrettes til forskellige formål. Naturklagenævnets arbejde vil blive meget mere interessant eller måske overflødigt på det her område, hvis der

var en lovgivning, der præciserede, at man må ændre bolig til kontor eller småindustri.

Det er jo blevet sagt flere gange her fra talerstolen i dag, at genbrugstanken går vi ind for i øjeblikket, og det, det drejer sig om her, er også at genbruge alle de forskellige bygninger, der står ude i det åbne land. Og ideer og tanker, jamen de skal frem i sagen her; det er dem, vi skal arbejde videre med omkring de her beslutningsforslag.

Turismeerhvervet er i særdeleshed interesseret i, at der også kunne skabes lidt inden for turismen ude i det åbne land, måske som et alternativ til det, der er i dag, eller en udvidelse af det, der sker i dag.

Ebbe Kalnæs (CD):

De tre beslutningsforslag, vi her har til behandling, støtter vi også, ligesom sidst de var fremsat. Der bliver jo nok heller ikke så mange nye argumenter for det, men dog synes jeg at høre fra gang til gang sådan lidt venligere toner fra ministeren, og jeg hørte det også fra SF's ordfører osv.

Det er jo ikke et spørgsmål om at give los, det er jo ikke et spørgsmål om at lave Klondike, som jeg sagde. Vi har også andre måder i dag at vurdere tingene på. Vi ved også, at det, at man kunne etablere eller udvide osv., selvfølgelig nogle gange har nogle miljømæssige konsekvenser, som vi ikke vil acceptere. Altså det er ikke for, at man skal kunne lave hvad som helst i det åbne land, hvis der er nogle problemer ved det.

Men vi skal huske på, at når nogle har f.eks. mindre erhvervsvirksomheder, så er der altså en tid et vækstpotentiale i dem, hvis tingene går godt, og det bliver altså stoppet gang på gang. Jeg har set masser af eksempler, hvor man skal tage det store spring over i et andet område, industriområdet, med nye investeringer, skrotte det gamle osv., og det sker så ikke.

Jeg tror også, at jeg tidligere har sagt det: Hvis vi havde haft et regionplanernes Danmark og et planlovens Danmark, da en lille træfabrik med budcykel startede Lego, så er det et spørgsmål, om vi havde haft Lego eller for den sags skyld Billund overhovedet.

Hvis vi på samme måde kiggede på smedemesteren, som i dag er Danfoss, som er Nordborg, som er Als, der er et sted, hvor der lever mennesker og i øvrigt med et smukt kulturlandskab omkring, så er det et spørgsmål, om vi overhovedet havde haft Danfoss. Hvis man

havde sagt til smedemesteren dengang, at de rammer, du har nu, må du leve med, så er spørgsmålet, om smedemesteren havde haft økonomi eller mod til at tage det store spring ind i et forkromet område, hvor han så kunne blive en stor virksomhed. Det ville selvfølgelig være udmærket, hvis han havde gjort det, men sandsynligheden for, at han gjorde det som den smedemester, der startede for sig selv, der blev til Danfoss, der blev til Nordborg og Als, er nok ikke ret stor.

Og der skal vi altså huske på, at den kreativitet kan vi godt give lidt mere råderum. Det er ikke ensbetydende med, at vi skal lave Nord-europas største virksomhed ude i et naturskønt område, eller at vi overhovedet skal gå på kompromis med den produktion, som de laver, som kan have nogle miljømæssige konsekvenser, men med at være fleksibel på det her område.

Altså, prøv at strække den lidt længere. Det er ikke et spørgsmål om at give los. Jeg appellerer ikke til, at vi skal have lov til hvad som helst, jeg appellerer til en smule forståelse for, at livet ofte leves ret godt imellem de mest skarpe principper. Det leves måske endda rigtig godt mellem principperne, hvis vi passer på.

Vibeke Peschardt (RV):

Jamen jeg kan jo også høre, at der lyder lidt andre toner heroppefra, end der gjorde under behandlingen af spørgsmålet om totalt at lade landzonekompetencen blive lagt over til kommunerne. Og jeg vil da også godt sige for de tre beslutningsforslags vedkommende her, at kunne man blive enige om, at landkompetencezonen, altså kompetencen til landzoneloven, fast lå i amterne, så kunne man måske også begynde at kigge på nogle af enkeltdele i de forslag her.

For jeg må indrømme, at ud fra sådan som nogle af de beslutninger, som står i det, der hedder B 56, er skrevet, er der jo tydeligvis en person her, som har nøje kendskab til, hvad der foregår i Naturklagenævnet, et folketingsmedlem tror jeg. Og selv om jeg mener, det er en dyb uskik, at folketingsmedlemmer sidder i Naturklagenævnet, så vil jeg dog sige, at der er da nogle ting her, der gør, at man måske godt kunne lempe en anelse. Det er jo heller ikke meningen, at det skal være så restriktivt, så der ikke kan bygges om, ændres eller laves noget nyt.

Der er kommet et bilag til et af forslagene, B 58, til udvalget, som jeg synes er ganske

interessant, og som jeg vil citere fra, fordi det viser lidt om, at man altså siden forslaget blev behandlet sidst – og det er B 58 – har man altså interesseret sig for, hvordan udviklingen var, og man har prøvet at kortlægge på forskellige områder.

Jeg læser så højt: »De oplysninger fra 1996 om landzoneadministrationen og den kommunale byggesagsbehandling, som FSL har indhentet fra 6 kommuner, Morsø, Fjends og Viborg i Viborg Amt, Bramsnæs, Gundsø og Køge i Roskilde Amt, viser, at ændret anvendelse samt tilbygning af udvidelse af allerede eksisterende driftsbygninger tilsammen omfatter godt 1/3 af byggesagerne, altså de indsendte byggesager, mens 2/3 af byggesagerne omhandler nybyggeri af selvstændige driftsbygninger.«

Og så viser den også, at nedrivning af bygninger stort set ikke finder sted. De bliver altså alle sammen bygget om og genbrugt osv., og det siger mig jo noget om, at der faktisk gives et hav af tilladelser, og at de problemer, der rides op i de her tre beslutningsforslag, måske ikke er så voldsomme, som man kunne tro, når man nu har fået dem til behandling her i Folketinget for 6. gang.

Med hensyn til en særlig ting, nemlig nybygninger ved generationsskifte og medhjælperboliger, må jeg jo medgive, at strukturudviklingen i landbruget er så voldsom, og at de store landbrugs fremfærd – og det gælder jo altså også nybygninger, store staldbygninger m.v. – måske godt kunne tilsige, at man enten lavede en generationsskiftebolig eller en medhjælperbolig. Det vil jeg ikke afvise.

Men meningen er jo altså så til gengæld, at det skal laves på en sådan måde, at man ikke begynder at bygge landsbyen op omkring det der. Altså nu hørte jeg jo ministeren åbne en anelse lige præcis med hensyn til B 57, og jeg synes da, det ville være en udmærket idé, hvis man, ligesom man fik en redegørelse her til B 58, var det vist, om de overflødiggjorte landbrugsbygninger, så fik en undersøgelse af det. Og så kan det jo være, vi kan bevæge os en smule.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg blev glad for at høre det, fru Vibeke Peschardt sagde, især det med generationsskiftet. Jeg har boet på sådan en gård med svigermor på aftægt. Det var kun fordi, at det var sådan, at det kunne lade sig gøre, fordi

hvordan argumenterer man for, at der skal bygges til? Svaret vil altid være: Jamen, du er jo gammel, det er derfor, du sælger gården. Så har du ikke flere kræfter, så er det ikke nødvendigt, du bor på gården.

Det er meget svært. Det er altid kombination af en ung og en gammel, og man kan sige til den unge: Jamen, du er ikke gammel nok, du kan vente med at overtage gården. Så vi skal forstå, at netop omkring generationsskifteproblematikken vil vi have nogle folk, som ikke er 100 pct. erhvervsaktive, for så ville de jo ikke gå af. Vi skal give dem lov til at blive der, og hvis I vidste, hvad der er af livskvalitet for de børn. De bor tit langt ude på landet, men de har da i det mindste en farmor og farfar, de kan leve op til, og som også kan køre dem lidt til gymnastik.

Søren Kolstrup (EL):

Ja, jeg kan meddele, at Enhedslisten, hvad angår de tre fremsatte lovforslag, ikke kan medvirke til lempelser af den eksisterende lovgivning.

Vi kan ikke acceptere uplanlagt byggeri i det åbne land. Tilbygninger, ombygninger m.v. synes vi fortsat skal foregå på en sådan måde, at det er den gældende lov, der danner udgangspunkt for en regulering. Det er vort ene udgangspunkt.

Vi har også et andet udgangspunkt, der hedder, at det er ønskeligt med en mere ligelig vækst i samfundet, så det ikke blot er københavnsområdet, der danner en stor metropol. Vi ønsker også, der bliver pustet liv i en lang række eksisterende, små danske provinsbyer og landsbyer, men det er også vores vurdering, at der i dag i Danmark ligger store, planlagte, velregulerede erhvervsområder, som venter på, at der kommer en virksomhed.

Derfor har vores udgangspunkt i en vurdering af hele det her spørgsmål været, at hovedproblemet i Danmark i virkeligheden er den vældige centralisering af landbrugspolitikken og landbrugsproduktionen, der har fundet sted, og som indebærer nye, dominerende landbrugsejendomme, som ofte skæmmer landskabet.

Det andet problem, vi har i forbindelse med centraliseringen af landbrugspolitikken, er, at MD Foods m.fl. spænder ben for, at vi kan få mindre, økologiske mejerier, mindre industrienheder knyttet til landbruget, ud i landbruget. Det er blot for at sige, at hvis forslagsstillerne

har den holdning, at der skal mere ligelig vækst i det her samfund, jamen så er vi sandelig til at tale med, men har man det ønske, at man vil lave mere uplanlagt byggeri, så er vi benhårde modstandere.

Jeg skal i øvrigt gøre opmærksom på, at tidligere i forbindelse med behandlingen af B 58 var der et betækningsbidrag på vej også fra ministerens side, hvor man gav tilsagn om at ville vurdere problemerne med de meget dominerende nye landbrugsbygninger i det åbne land, og ministeriet ville gerne udarbejde en vejledning om landzoneadministrationen.

Derfor skal jeg slutte med at sige, at for Enhedslisten er hovedproblemet i den her diskussion centraliseringen, ikke mindst af svineproduktionen, centraliseringen af landbrugsproduktionen, som vi kun kan komme til livs ved en ny form for regulering, der hviler på en økologisk bæredygtig betragtning.

Hvis der skulle være problemer med genbrug af de eksisterende bygninger, hvis det skulle være sådan, at der er nogle domme, der er faldet uheldigt ud, så synes jeg selvfølgelig, det er interessant at være opmærksom på, hvis der er tale om en systematik i forbindelse hermed, men det må ikke friste os til, mener jeg, at ændre på udgangspunktet i den gældende lovgivning.

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg synes, at det er lidt karakteristisk for vurderingen af de beslutningsforslag, vi behandler her i dag, at det tidligere beslutningsforslag om at overdrage landzonekompetencen til kommunerne kunne Kristeligt Folkeparti ikke tilslutte sig, men vi kan derimod tilslutte os de beslutningsforslag her.

Jeg synes, det illustrerer, at det ikke er, fordi vi kan gå ind for, at alting skal kunne lade sig gøre i et landzoneområde, men det er, fordi vi ønsker en lempelse, sådan at vi kan bevare befolkningstallet, vi kan bevare livet på landet, vi kan opdyrke miljø og bofællesskaber og i det hele taget det gode liv på landet.

Det mener vi der er nogle hæmninger af i den eksisterende lovgivning. Det kan godt ske, at det kun er småting, vi skal ændre. Det er ingen revolution, vi vil have, vi vil bare have små ændringer, og jeg tror også, det bliver nødvendigt, hvis vi skal have noget ud af det, som vi arbejder med i Fødevareudvalget, nemlig landdistriktsstøtteleven, hvor man sammenskriver de otte, ni forskellige støttemuligheder, der er, fra

EU. Hvis vi skal udnytte dem fuldt ud, så tror jeg også, vi blive nødt til at lempe nogle af de ting her.

Så vil jeg tillade mig at gå tilbage til den debat, som vi havde efter ministerens indlæg, hvor ministeren sagde, at der var fremgang i beskæftigelse og i indkomst i landdistrikterne. Jeg kunne tydeligt høre, hvad det var for en rapport, ministeren refererede fra, for jeg tog også fejl af den og blev irriteret over den.

Nu har jeg så fundet den frem i mellemtiden. Det er faktisk en rapport fra Indenrigsministeriet, som hedder »Landdistriktsredegørelse«, og det er en fuldstændig forkert betegnelse. Det burde vi have brokket os over, dengang vi modtog den, os, der ved lidt om, hvad der foregår, for det, den indeholder, er en landkommuneredegørelse. Den holder nemlig de forskellige kommunetyper op mod hinanden kommune for kommune, og det har ikke noget med landdistrikt at gøre i den definition, som vi arbejder med her, for der er det landzone, vi snakker om.

Så der er to forskellige definitioner på de begreber. I enhver kommune stort set i Danmark er der jo landdistrikter. Det er der både i bykommuner og i landkommuner, og i enhver landkommune er der forskel på byen og landdistriktet.

Men jeg ved godt, at årsagen til, at Indenrigsministeriet gør det op på den måde her, er, at man ikke kan adskille statistikkerne. Det har man nok ikke grundlag for nogle steder, men vi bør faktisk brokke os til Indenrigsministeriet over, at man gør det på den måde.

Undskyld, men jeg syntes, det var ret vigtigt for at forstå behovet for den debat, vi har om de ting her i dag.

Om beslutningsforslag nr. B 56 om tilbygninger og ombygninger sagde ministeren så også, at der jo også er masser af erhvervsjord udlagt i landkommunerne, altså omkring byerne, og det er jo helt korrekt. Men det, det handler om, er jo et kreativt menneske, der tilfældigvis bor på en ejendom, hvor der er nogle bygninger i forvejen, som vedkommende gerne vil have lov til at ombygge og tilbygge en lille smule.

Nu ved jeg ikke, om det er rigtigt, at der bor flere kreative mennesker på landet – jeg har godt nok indtryk af, at det er dér, vi egentlig bor. Det er nok ikke tilfældet, men der er jo heldigvis somme tider folk i landdistrikterne, der også får gode ideer, og som bliver bremset i deres udvikling af de gode ideer, fordi de ikke

kan få lov at udvikle deres virksomhed på stedet.

Det har vi jo mange, mange dumme eksempler på. Et af de mest groteske havde vi i Vendsyssel, hvor en landbrugssmed udviklede en god virksomhed. Han var en kreativ fyr, der både kunne opfinde og reparere og gøre mange ting. Og da han var kommet op på en 8-9 medarbejdere, havde han ikke længere plads i sin landbrugsbygning. Så ville han have tilbygget 600 m², og så fik han besked på, at han skulle flytte ind til byen.

Det er jo helt grotesk. En af hans hovedaktiviteter var at reparere gyllevogne. Det var jo ikke sådan særlig smart at skulle have de her gyllevogne ind igennem byen til det erhvervsområde, der lå dér. Det er jo sådan et af de mest groteske eksempler på, at vi simpelt hen gør det for firkantet, og at vi trænger til at få løsnet op.

Så er der boligerne til aftægt eller medhjælper. Begge dele er jo væsentlige og er altså ikke så lette at få lov til, som ministeren beskriver. Jeg kan godt se, at det selvfølgelig er uheldigt, hvis man får lov til at oprette ekstra boliger til et landbrug, som måske står for nedlægelse. Så er man på vej til at udvikle en ny beboelse i et område, som måske var på vej til nedtrapning.

Det synes jeg ikke er hensigtsmæssigt. Og derfor kan det godt ske, at man skal have sådan en eller anden slags dokumentation for, at det er en levedygtig produktionsenhed, man får lov til at bygge ekstra boliger til. Levedygtig må være noget med 10-20 år, længere frem er vi vist ikke i stand til at se med den udvikling, vi har.

Men vi går ind for det her, fordi vi går ind for den livsform, der er på landet, både mellem generationerne og mellem ejerne og medhjælperne. Men til det her med generationerne: Det er jo hensigtsmæssigt, at bedsteforældrene kan hjælpe med at passe børnene. Det sparer da megen kørsel frem og tilbage til byen, så det er i virkeligheden en miljøvenlig ting, men også at man, når bedsteforældrene bliver ældre, så kan hjælpe dem til, at de kan få lov til at bo i deres egen bolig og have et ordentligt liv, og at de stadig væk kan være med i den bedrift, som de har elsket og arbejdet med hele deres liv. Der er utrolig megen livsværdi forbundet med, at vi kan få lov til det her.

Og så går vi i Kristeligt Folkeparti endelig ind for noget så socialistisk som bofællesskaber

eller andre ejerformer eller sådan noget dårlighed, som nogle måske vil sige, men det synes vi faktisk, at der skal være gode muligheder for at udvikle ude på landet. Produktionsenheder, hvor flere familier er sammen om det. Det er jo en idé, som især Enhedslisten og SF burde kunne støtte.

Så vi synes egentlig, at der er brug for at få lempet på nogle ting, og derfor kan vi stærkt anbefale de beslutningsforslag her.

Thorkild B. Fransaard (FRI):

De tre beslutningsforslag kan, hvis de bliver vedtaget, være med til at modvirke den skævridding, der er i vores land. De kan være med til at modvirke, at befolkningen klumper sig sammen i byerne, og til at de igen får lyst til at bo mere ude i tyndt befolkede områder. Det vil være til gavn for miljøet, det ville være til gavn for befolkningen som helhed.

Især med hensyn til miljøet er der jo ført en forfæjlet politik igennem mange år ved, at man har gjort alt, hvad man kunne, for at befolkningen klumper sig sammen i byerne, og derved opstår de store miljøproblemer, som vi står over for. Det er i byerne, de er skabt, og det er dér, de er.

Hvis det her vedtages, så åbnes der op igen for, at folk vil bo ude i de tyndt befolkede områder. Vi kan tage beslutningsforslag nr. B 56. Det handler om, at eksisterende virksomheder kan få lov til at udvide uden al for stor modstand fra det offentlige. Det er simpelt hen nødvendigt, og jeg så gerne – men det er ikke med i det her beslutningsforslag – at det blev besluttet, at det, der hedder erhvervsområder, blev flyttet mere ud i landdistrikterne i stedet for i områderne tæt på byerne, hvor de skaber problemer.

Jeg ved ikke, hvorfor man har den indstilling, at virksomhederne absolut skal klumpe sig sammen inde i byerne. Når man ser tilbage på de sidste 50 år – og jeg skal lade være med at nævne navne, for jeg er også selv en af dem – er alle de virksomheder, der er startet, startet ude i landdistrikterne. Byerne har så tilnærmet sig den pågældende virksomhed, eller der er opstået en by omkring virksomheden. Det er de faktiske forhold.

Alle de, der er startet indtil nu, har som regel været nogle, der ikke havde for store midler; det kan være en tømrermester, en smedemester, og jeg kan blive ved. Det er dem, der starter

virksomhederne, og de starter derude, og det vil de også blive ved med. Hvorfor skal det bremses?

Tværtimod skal vi hjælpe til, at de selvfølgelig kan bygge til den eksisterende virksomhed, de har derude, men samtidig skal der også være mulighed for, at de kan blive derude, ligegyldigt hvor store de bliver, i stedet for at klumpe sig sammen inde i byerne. Jeg er sikker på, at det er til gavn for miljøet.

Så er der det andet forslag, B 57. Det drejer sig om, at der ude på de landbrug, der bliver større og større – og det vil de blive, hvad enten vi kan lide det eller ej – åbnes op for, at man kan bygge en ekstra bolig eller to. Det er rigtigt, som det er nævnt, at der i dag er en mulighed for at søge om det, men det er ikke en ret, og det er det, vi med det her forslag gerne ville have indført, for vi har lyst til at lave lovgivning efter udviklingen.

Det sidste forslag drejer sig om alle disse landbrugsejendomme, der står tilbage nu, fordi jorden er slået sammen med andres. Der står mange bygninger, og der foreslår vi, at der skal være større mulighed for, at de kan udnyttes eksempelvis på den måde, at der kan være nogle store udhuse, og der kan selvfølgelig også være nogle store beboelser. I de store beboelser kunne der gives tilladelse til, at der eventuelt kunne indrettes en række lejligheder; det er næsten ikke til at få lov til i dag.

Med hensyn til de store udbygninger skal der åbnes helt op for, at hvis der er nogle, der vil starte en virksomhed derude, så skal de have lov til det uden de store problemer. Det kunne måske ende med, at der blev en mellemstor virksomhed derude, og jeg er ikke enig i, at det vil skade miljøet, at en sådan virksomhed ville ligge derude, tværtimod. Som jeg har sagt tidligere, er jeg overbevist om, at miljøproblemer skabes, hvor virksomhederne klumpes sammen inde ved byerne, hvor befolkningen klumpes sammen.

De tre beslutningsforslag her vil altså være med til at starte en anden udvikling, en udvikling, hvor vi får fordelt befolkningen over hele landet, i stedet for at den klumpes sammen. Derfor vil vi selvfølgelig støtte de her tre beslutningsforslag. Vi er medforslagsstillere.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):
Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Hans Christian Schmidt.

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil gerne starte med at kvittere for min medforslagsstillers ordførertale. Jeg synes, at det var på en god måde, der blev redegjort for de tanker, vi alle sammen har haft, da vi sad og lavede forslagene.

Så vil jeg også godt kvittere for de meldinger, der kom fra CD's ordfører, hr. Ebbe Kalnæs. Jeg synes, de på udmærket vis slog fast, hvorfor det er nødvendigt, at vi også får de her tre forslag gennemført.

Og jeg vil også gerne sige, at de meldinger, der kom fra hr. Ole M. Nielsen på Kristeligt Folkepartis vegne, blev jeg glad for. Jeg synes, at det var godt at høre, at det blev slået fast meget klart og tydeligt heroppefra, at der også ligger en livskvalitet i, at man har muligheden for at kunne lave nogle boliger til generations-skiftet.

Vi taler tit om medhjælperboliger. Det kommer vi også til om lidt, men jeg synes, det er meget vigtigt, at man taler om den generations-skiftebolig og om, hvor vigtigt det er, at der også er mulighed for den ældre generation til at bo derude, hvis den har lyst til det. Og der må jeg også sige, at jeg synes, at fru Helga Moos sagde det meget tydeligt, at det jo ikke er et behov, det er nemt at beskrive på forhånd. Det udvikler sig jo altid. Og det er vel også det, der er det gode ved livet.

Så kom der nogle bemærkninger rundt omkring fra. Jeg vil jo sige, at jeg blev glad, da fru Vibeke Peschardt sagde, at der var nogle områder i de her tre beslutningsforslag, som vi kunne diskutere. Det var jeg meget glad for. Jeg hørte både noget om medhjælperbolig og generationsskifte. Jeg kan ikke huske, at der har været så mange positive meldinger, som der er i dag. Så det er jeg sådan set meget glad for. Det kunne sende signaler om, at vi kommer igen med noget af det. Og det synes jeg da, vi vil have lov at kvittere for, være glade for.

Jeg hørte faktisk også fra hr. Knud Erik Hansen på SF's vegne nogle ting, der var positive, måske lidt mindre, men de var der dog. Og det var der også fra hr. Søren Kolstrup på Enhedslistens vegne.

Jeg synes, at det, der nu skal til, er, at vi selvfølgelig skal diskutere det i udvalget. Og jeg vil gerne på forslagsstillernes vegne sige, at vi er indstillet på at gå ind i en konstruktiv drøftelse. De ting, vi kan få med heri, tager vi med. Vi er glade for at høre, at man også siger, at der da er en udvikling ude i landdistrikterne, og at vi

derfor skal prøve at se på det med lidt andre øjne.

Jeg vil gerne have lov også at citere indenrigsministeren fra det skriftlige materiale, han havde fremlagt til mødet på hotel Legoland omkring landdistriktskonferencen. Indenrigsministeren skriver deri:

»Og hvad er så regeringens rolle i landdistriktssammenhæng? I regeringen fokuserer vi på arbejdet for at fremme udviklingen i landdistrikterne og på at skabe nogle gode rammer for denne udvikling. Det overordnede mål for indsatsen har været og er fortsat, at der i landdistrikterne skabes en selv bærende udvikling, der ikke er baseret på øgede passivoverførsler.«

Det er godt sagt af en indenrigsminister, der har blik for, at når man ude omkring i landdistrikterne skal have en chance for at overleve, trives, udvikle sig, så skal man også have muligheden for de ting, som bl.a. er beskrevet i de her tre forslag. Meget andet end det også, men det her er en del af det.

Og jeg skal også, da jeg nu har snakket lidt om, hvad hr. Anker Boye sagde ved samme konference, tale lidt om, at han jo har sagt, at regionplanrevisionen gennemses af centralisme, men han giver så et par pinde hernede, som jeg gerne vil citere. Han siger:

»Kravet om, at erhvervslivet så vidt muligt skal placeres i de større byer, giver selvsagt ikke mening i landdistrikterne.«

For det andet: Ønsket om at mindske kørslen mellem arbejdsplads og hjem kan løses på andre måder end ved at flytte borgere og arbejdspladser ind i byerne.

Og endelig for det tredje: På trods af den teknologiske udvikling vil landkommunerne stadig have behov for at kunne udlægge arealer til erhverv, så der på den måde kan skabes lokale arbejdspladser tæt ved bopælen, også i landdistrikterne.«

Og så sætter han det helt fast til sidst ved at komme med afsluttende kommentarer:

»Der bør ikke være unødige problemer for iværksættere. Barrierer for investering i landdistrikterne skal derfor fjernes.«

Ja, jeg tør jo sige, at det faktisk næsten er at gå længere, end vi har foreslået, men det er vi villige til at se på. Vi er i hvert fald meget glade for de bemærkninger, der er kommet fra KL's formand. Vi synes, det både fra hans side og fra indenrigsministerens side vidner om, at her går man altså ind og vil gerne give en hjælpende

hånd. Og det gøres altså også ved at lave konkrete initiativer.

Så vil jeg til sidst vende mig til ministeren, der jo kommenterer forslagene. Og jeg vil sige det på den måde, at det, ministeren så også nåede at få med om B 56 om at give bedre muligheder for at lave tilbygninger og større ombygninger i eksisterende virksomheder – om ikke andet, så anden gang, han omtalte det – jo var inden for nogle meget stramme begrænsninger. Og det er jo de begrænsninger, der er et problem for øjeblikket.

Hvad angår B 57 om det med generationsskifte og medhjælper, er det jo igen ikke muligt at lave en medhjælperbolig. Det er det, der er så svært, og der gives også afslag efter afslag. Selv om det er betinget af produktion osv., gives der afslag. Så jeg er glad for en positiv tilbagemelding om, at vi skal prøve at gå ind og kigge på det.

Så håber jeg virkelig, at vi også kan tage til indtægt, at vi omkring generationsskiftet har fået forståelse for, at det er livskvalitet, at den ældre generation kan bo ude på den gård, på det landbrug, hvor de har været hele deres liv. Hvad er der dog af livskvalitet i, at de skal flytte ind i en by og bo i et parcelhuskvarter eller på et plejehjem.

Hvordan man er kommet frem til, at det må være lykken for dem, forstår jeg ikke, og jeg møder aldrig folk ude i landet, der siger, at de tror, det er godt. De spørger, hvorfor vi da ikke laver det sådan, at de har mulighed for at kunne bo der og hjælpe til med børn, produktion, og hvad der ellers måtte være. Det er vel den vej, vi skal.

Endelig om udnyttelse af de overflødiggjorte landbrugsbygninger: Jeg kan ikke lade være med at være lidt polemisk over for ministeren. Ministeren kan ikke forestille sig, at forslagsstillerne har tænkt på, at man nu kan indrette alt, hvad man vil, i de overflødiggjorte landbrugsbygninger. Deri har ministeren helt ret, og derfor vil jeg sige til ministeren, at derfor siger vi jo også i beslutningsforslaget, at det overlades til ministeren. Vi vil bare gerne have, at ministeren kommer med et sæt spilleregler og kommer med nogle muligheder at gøre det på, der er bedre end dem, vi har i dag, og vi er sådan set trykke ved, at vi får det.

Så hvis vi kan blive enige om at samles om, at det er ministeren, der skal prøve at lave et sæt spilleregler, er det fint nok for os. Så er vi klar til en forhandling.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Hvis vi nu skal i gang med reelle drøftelser, vil jeg da godt bede om et svar med hensyn til den bekymring, jeg havde om de store grisefarme og konsekvenserne, hvis de overgår til andet formål.

Hvis det virkelig er sådan, at en stor del af dem, måske 1000, som er af en størrelse på 2.000, 3.000, 4.000 m², skal overgå til andet formål, er det ikke bare en lille bygning, men faktisk en meget væsentlig byfunktion, vi kan risikere bliver lagt ud i landdistrikterne helt uden plan. Jeg vil egentlig godt høre, hvorledes forslagsstillerne stiller sig til dét. Det kan være 50, 100, 200 ekstra arbejdspladser, der pludselig kommer midt ude i det åbne land, uden at det er planlagt.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil sige, at hvis man tænker på dengang, da Danfoss startede – det skete jo netop sådan, så det er en god beskrivelse – vil jeg sige, at det vil være til at leve med. Hvis det endelig skulle ske, at vi fik en så stor virksomhed, som ville slå sig ned dér, tror jeg, de fleste af os ville sige: Jamen det finder vi nok ud af.

Men jeg vil gå ud fra det, som jeg i grunden hørte SF's ordførerne sige, nemlig at på 1.000 m² kan der ske meget derude. Nu tillader loven faktisk, at man kan udnytte overflødiggjorte landbrugsbygninger. Det kan man godt gøre i dag, men mulighederne er alt for snævre. Det er dét, som er problemet, og det blev selvfølgelig til, dengang man sad og lavede planloven og bestemte, at de kan bruges til det eller det.

Som jeg sagde lige før til ministeren, er vi meget indstillede på, at det skal bestemmes, hvad det er for spilleregler, der skal være aftalt for de virksomheder, der kan ligge derude. Vi ønsker ikke storforurenende virksomheder derude, og det tror jeg bestemt heller ikke landbruget vil synes om, og det synes vi altså heller ikke om. Men vi synes bare, det er vigtigt, at vi prøver at tage en debat om, hvad der så er af muligheder.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Jeg synes ikke, jeg fik svar, for det, der er problemet, er, at vi taler om store bygninger på 2.000, 3.000, måske 4.000 m², hvor man starter nogle andre funktioner. Det, der bekymrer os,

er, at det kan man stort set gøre i dag ved bare at sende en skrivelse ind til kommunen, og hvis kommunen så ikke svarer inden for 14 dage, er det o.k. Det er så store funktioner, at det faktisk ændrer billedet i landområderne. Og det er jo ikke kun Danfoss; der er måske 1.000 af disse bygninger af den størrelse, så derfor er det et generelt problem, og derfor er det vigtigt, at man tager fat på at sikre en ordentlig plan-procedure for en sådan omdannelse.

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil blot sige, at vi skal jo i hvert fald være glade for et erhverv, der sørger for at sikre os indtægter på 65 mia. kr., som stort set svarer til både vore renteudgifter og indkomstskatten. Vi skal være meget glade for, at det er her.

Men jeg vil også sige, at vi vil ikke lægge hindringer i vejen for, at man kan kigge på, hvad de kan bruges til. I dag er det jo sådan, at der er indført et sæt spilleregler for, hvad de kan bruges til, og vi går gerne ind i en diskussion om det. Vi diskuterer gerne, om reglerne skal gælde for alle størrelser, om det så er 5.000 m², men jeg vil bare advare imod her i dag, at man begynder at sige, at problemerne er så store, at det nok aldrig kan blive til noget.

Vi mener, at de overflødiggjorte landbrugsbygninger, som findes derude, ikke har mulighed for at blive udnyttet godt nok i dag. Ofte er det et ressourcespild, at de står tomme, og det er da trist. Vi skal da udnytte de bygninger i stedet for, så lad os få en konstruktiv debat. Vi er klar.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslagene overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 60:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunerne som planmyndighed inden for byzonen. Af Hans Christian Schmidt (V), Henriette Kjær (KF), Svend Aage Fauerholdt (DF) og Thorkild B. Fransgaard (FRI) m.fl. (Fremsat 3/12 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

En af de bedste love, vi overhovedet har lavet i Folketinget, er planloven om detailhandelsudbygningen. Med den lov har vi sikret, at der bliver lavet en ordentlig og fornuftig planlægning ude i amterne i et meget glimrende samspil mellem amterne og kommunerne, der både betyder fornyelse af vores detailhandelstruktur og afbalanceret vækst mellem de store, de mellemstore og de mindre bysamfund, altså kort sagt det, der var formålet i sin tid.

Vi har forhindret fremvæksten af disse hæslelige, modbydelige centre, som har smadret byer i Nordamerika og mange steder i Europa, her i Danmark, og en af de love, der studeres med størst interesse og opmærksomhed i udlandet, er netop vores detailhandelslov. Den er ydermere i god pagt med den teknologiske udvikling, som på sigt vil betyde, at en ikke ubetydelig del af detailhandelen vil foregå via nettet, såkaldt e-handel. Derfor bliver der slet ikke behov for disse gigantcentre i fremtiden, og det skal nok vise sig i andre lande, at disse oplevelsesfattige, stressende storcentre vil vise sig at være en kapitalbrøler, og dermed mener jeg en brøler, der betyder store økonomiske tab. Det er derfor en virkelig god lov, som da også har den bredeste opbakning, man næsten kan forestille sig.

Alle lige fra forbrugerorganisationer, miljøorganisationer, fritidsorganisationer og landboorganisationer til samtlige organisationer inden for handelsstanden og inden for detailhandelen har bakket denne lov op. Den er blevet mere og mere populær, og senest har Det Konservative Folkeparti meddelt, at det tilsluttede sig den. De, der i sin tid havde været modstandere, var nu tilhængere af loven, og man så hr. Schmidt stå tilbage som den enlige dinosaur, der kæm-